

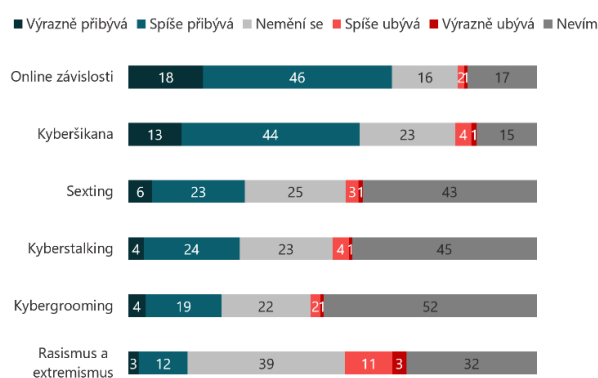
Online závislostí a kyberšikany mezi žáky základních a středních škol přibývá. Ukázal to reprezentativní průzkum, kterého se zúčastnilo osm set školních metodiků prevence

Vzdělávací program JSNS společnosti Člověk v tísni zveřejnil výsledky reprezentativního [průzkumu](#) realizovaného ve spolupráci s agenturou STEM/MARK. Dotazníkové šetření proběhlo v listopadu 2020 mezi osmi sty školními metodiky prevence na základních a středních školách v ČR. Kompletní [závěrečnou zprávu](#) s podrobnými statistikami a grafy a zprávy z předcházejících průzkumů je možné si stáhnout na [jsns.cz](#), [obrazový doprovod zde](#). Průzkum zjišťoval, kdo na českých školách zastává roli školního metodika prevence, jak se cítí kompetentní zastávat tuto funkci po odborné stránce, kolik věnuje přípravě a koordinaci agendy související s funkcí metodika prevence mimo svou případnou další školní činnost nebo jaké má podmínky pro tuto práci. Část výzkumu byla úžeji tematicky zaměřena na *Bezpečnost v kyberprostoru*¹.

Hlavní zjištění průzkumu:

- **Případů rizikového chování** v oblasti „**kyberbezpečnosti**“ podle metodiků **přibývá**.
- Za posledních 5 let **vzrostla četnost výskytu online závislostí u žáků**. Shoduje se na tom **64 %** školních metodiků prevence (**podle pětiny metodiků vzrostla dokonce výrazně**).
- Zvýšila se **četnost výskytu kyberšikany** na škole (uvedlo **57 %** respondentů).
- **Kyberšikana je nejčastěji uváděným problémem²**, který metodici **během posledních dvou let** ve škole řešili (**3 a více případů kyberšikany řešilo 46 % z nich, alespoň 1 případ 80 %**)³.
- Současně je **kyberšikana** i tématem, kterému se v rámci problematiky bezpečnosti v kyberprostoru respondenti ze středních škol a druhého stupně základních škol **věnují v oblasti primární prevence nejčastěji (průměrně 3 vyučovací hodiny za rok)**.
- Alespoň jeden případ **sextingu** řešili za poslední dva roky na **41 % škol**.
- Zajímavý pohled přináší i podíl metodiků, kteří se k některým tématům **nedokázali vyjádřit**⁴.
- **Znalost vzdělávacího programu JSNS deklaruje 59 % školních metodiků prevence**.

Graf ze strany 23 průzkumu
„Pozorujete během posledních 5 let změnu v četnosti výskytů uvedených problémů mezi žáky?“

Všichni respondenti, n=800 [údaje v %]

¹ Bezpečnost v kyberprostoru byla pro účely tohoto průzkumu definována jako souhrn následujících témat: bezpečný pohyb na internetu, kyberšikana, kyberstalking, kybergrooming, sexting, online závislosti, rasismus a extremismus).

² Pozn.: z tematické oblasti bezpečnost v kyberprostoru

³ Nejméně 9 případů a více pak řešilo během posledních dvou let 11 % dotázaných metodiků.

⁴ pozn.: Jmenovitě kybergrooming 52 % se nedokázalo vyjádřit, kyberstalking 45 %, sexting 43 %, rasismus a extremismus 32 %.

„Role metodiků prevence je při mediálním vzdělávání velmi důležitá, a to jak v souvislosti s bezpečností v kyberprostoru, tak i v dalších tématech. Proto jsme se v posledních letech zaměřili na spolupráci s nimi,“ uvádí ředitel vzdělávacího programu JSNS **Karel Strachota** a dodává: „Zúčastňujeme se pracovních setkání na různých úrovních (okresních, krajských), uspořádali jsme celou řadu prezentací a seminářů. Výzkum nám pomůže se ještě lépe seznámit s kontextem jejich práce na školách, s východisky, možnostmi a aktuálními potřebami. Zjištěné výsledky zohledníme při dalších aktivitách a tvorbě nových materiálů. Jsme rádi, že se nám navazování spolupráce s metodiky daří; což potvrzuje i to, jak vysoké procento z nich naše aktivity zná a materiály využívá.“

Průzkum také zjišťoval, kdo jsou školní metodici prevence, kolik z nich absolvovalo specializační studium, jak je pro ně tato role časově vytěžující a jakými tématy se obvykle ve škole zabývají:

Kdo nejčastěji zastává funkci školního metodika prevence na českých základních a středních školách?

Školními metodiky, resp. metodičkami prevence jsou na českých školách nejčastěji **ženy starší 40 let (dvě třetiny)**. Muži jsou zastoupeni málo (pouze necelá pětina). Metodici se často rekrutují z řad třídních učitelů (**63 % z nich jsou zároveň i třídními učiteli**), pětina ale žádnou další funkci ve škole nazastává. **V malých obcích**, kde lze předpokládat nedostatečné personální obsazení škol, je násobně obvyklejší, aby funkci metodika prevence zastával **ředitel školy**. Průměrná délka praxe na této pozici je 8 let. Převážná většina metodiků je k této činnosti **pověřena vedením školy (přes 80 %)**, **dobrovolný zájem** o tuto roli projevila **pouze pětina dotázaných**. Metodik prevence je téměř bez výjimky jedinou osobou ze školy, která se podílí na přípravě minimálního preventivního programu (nápomocné mu/jí bývá poradenské pracoviště).

Pouze polovina respondentů absolvovala specializační studium pro výkon funkce školního metodika prevence v minimálním rozsahu 250 hodin

Hlavními důvody této skutečnosti jsou především **časová náročnost studia (77 % dotázaných)** a **neadekvátní ohodnocení (71 %)**. Přibližně polovina dotázaných uvádí jako důvod i skutečnost, že ve funkci školního metodika prevence **neplánují setrvat dlouho**.

Jaké rozdíly byly zaznamenány mezi jednotlivými typy škol?

Absolvování specializačního studia je obvyklejší u metodiků prevence působících na druhém stupni základních škol a na gymnáziích. Metodici prevence na **středních odborných školách a učilištích** častěji uvádějí mezi důvody, kvůli kterým zatím neabsolvovali specializační studium, **nedostatek financí a nepochopení ze strany vedení školy**. Naproti tomu vyučující na **základních školách a gymnáziích**, kde lze očekávat nižší míru rizikového chování žáků, studium častěji považují za **příliš časově náročné či zbytečné**. Na tom, že **studium není dostatečně ohodnocené** se ale shodují všichni. **Deset procent** respondentů jej **aktuálně studuje**.

Do jaké míry jsou činnosti související s naplňováním role školního metodika prevence časově zatěžující?

Výkon funkce zabere metodikům v průměru **80 minut týdně (1. stupeň ZŠ a gymnázia)** až **100 minut týdně (2. stupeň ZŠ, SOU a SOŠ)**. Nejvíce času věnují **koordinaci aktivit spojených s primární prevencí pro žáky**, nejméně naopak vzdělávání kolegů. Značný objem času ale věnují **administrativní činnosti**, kterou by však chtěli výrazně omezit, pokud by to bylo možné. Metodici prevence na

prvním stupni základních škol se průměrně starají o cca **100 až 200 žáků**. Nejvyšší počet studentů se může na metodiky prevence obracet **na gymnáziích (průměrně 420 studentů)**.

Kontakt:

Karel Strachota

ředitel vzdělávacího programu JSNS

tel.: 777 787 930, e-mail: karel.strachota@jsns.cz

Táňa Abrhánová

mediální koordinátorka vzdělávacího programu JSNS

tel.: 734 428 395, e-mail: tana.abrhamova@jsns.cz